

HZ University of Applied Sciences

B Opleiding tot leraar Basisonderwijs

Beperkte opleidingsbeoordeling

026A2020.03

Samenvatting

In juli 2021 is de bestaande hbo-bacheloropleiding tot leraar Basisonderwijs van HZ University of Applied Sciences (HZ) bezocht door een visitatiepanel van NQA. Het gaat om een vierjarige voltijdopleiding, aangeboden in Vlissingen.

Het panel beoordeelt de opleiding in zijn geheel als **positief**.

De hbo-bacheloropleiding tot leraar Basisonderwijs van HZ is een middelgrote opleiding in zijn soort. De opleiding is ambitieus en vernieuwingsgericht. Verder is zij sterk verbonden met het werkveld. Sinds 2019 maakt de opleiding veel ontwikkelingen door, die zij vol zelfvertrouwen tegemoet treedt. Het gaat hierbij in de eerste plaats om curriculumvernieuwing naar aanleiding van de vernieuwde landelijke bekwaamheidseisen in het onderwijs en de herijkte landelijke kennisbases. Integratie en thematisch onderwijs zijn belangrijke pijlers van het vernieuwde curriculum. Andere ontwikkelingen zijn de vorming van de Opleidingsschool Zuidwest, de introductie van meer formatieve toetsing en voor wat betreft onderzoek, meer aandacht voor onderzoekende houding en ontwerpgericht onderzoek, uitmondend in beroepsproducten. Daarnaast richt de opleiding zich op meer multidisciplinair werken. Naast deze in gang gezette ontwikkelingen bereidt de opleiding, ambitieus als zij is, zich voor op nieuwe ontwikkelingen voor de nabije toekomst: de introductie van de specialisaties Jonge kind en Oudere kind, de start van de Academische pabo in september 2021 en een flexibele deeltijdopleiding in 2022. Het panel complimenteert de opleiding met de inzet en daadkracht waarmee zij deze ontwikkelingen heeft ingezet en voortzet.

De opleiding heeft een toekomstgericht beroepsbeeld met een sterke maatschappelijke gerichtheid. Zij biedt studenten een geïntegreerd, gedegen, uitdagend en praktijkgericht programma. Hoewel regionaal gericht, voelen afgestudeerden zich zeer zeker bekwaam ook buiten de regio van Zuidwest-Nederland aan de slag te gaan. De toetsing in de opleiding steekt goed in elkaar. De opleiding mag zich verheugen in gekwalificeerde, hardwerkende en zeer bevlogen docenten en opleidingscoördinator, die niet bang zijn voor vernieuwing en experiment. Afgestudeerden boeken goede resultaten, zo blijkt onder meer uit de afstudeerwerken die het panel heeft ingezien. Deze hebben veelal relevante, praktijkgerichte onderwerpen en zijn onderzoekstechnisch beslist aan de maat. Afgestudeerden komen snel en goed in het werkveld terecht, waar zij veel waardering krijgen.

Standaard 1: Beoogde leerresultaten

De opleiding **voldoet** aan de basiskwaliteit voor deze standaard.

De beoogde leerresultaten van de opleiding zijn gebaseerd op de landelijke bekwaamheidseisen onderwijspersoneel en de landelijke herijkte kennisbases voor de lerarenopleiding basisonderwijs (2017). In aanvulling op de bekwaamheidseisen en kennisbases zijn er beoogde leerresultaten in levensbeschouwelijke zin; naast het pabo-getuigschrift haalt elke aanstaande leerkracht één van de drie landelijk erkende diploma's levensbeschouwelijk onderwijs. De opleiding heeft de bekwaamheidseisen uitgewerkt in heldere leeruitkomsten, navolgbaar uitgesplitst naar drie niveaus. De beoogde leerresultaten geven een duidelijk beeld van waaraan studenten aan het eind van de opleiding als beginnend beroepsoefenaar moeten voldoen. Ze zijn passend voor de beroepspraktijk en sluiten aan bij de verwachtingen van het werkveld. Het (internationale) hbo-

niveau is volgens het panel voldoende aangetoond, doordat de competenties zijn gerelateerd aan de Dublin descriptoren. De visie van de opleiding op het beroep is opportuun, volledig en toekomstgericht, met een sterke maatschappelijke gerichtheid. De visie bevat volgens het panel mooie kenmerken, zoals de wendbare, reflectieve en autonome leerkracht. Met het werkveld is er intensieve afstemming over het beroepsbeeld, de beoogde leerresultaten en de onderwijsopzet en -inhoud van de opleiding.

Standaard 2: Onderwijsleeromgeving

De opleiding **voldoet** aan de basiskwaliteit voor deze standaard.

Het onderwijsprogramma sluit goed aan bij de beoogde leerresultaten, met heldere uitgangspunten en een gedegen uitwerking daarvan. Het programma biedt studenten integraal thematisch onderwijs, dat wordt gevolgd in kleine leerteams. Het programma wordt gedurende de jaren steeds complexer en meer student gestuurd. Door een hecht partnerschap met het werkveld in de regio is er sprake van intensief werkplekleren en inzet van authentieke beroepssituaties.

De opleiding beoogt om studenten zo vroeg mogelijk te laten participeren in onderzoek samen met het werkveld. Studenten krijgen vanaf jaar 1 ontwerp- en onderzoeksopdrachten. Deze verbinding van onderwijs, onderzoek en praktijk kan verder worden doorontwikkeld. Daarbij verdient de onderzoeksvisie van de opleiding nadere explicitering.

Binnen het domein Health, Education and Wellbeing, waaronder de opleiding binnen HZ valt, wordt gezocht naar mogelijkheden om multidisciplinair met en van elkaar te leren. De opleiding heeft hierbij mooie kansen om aan te sluiten op ontwikkelingen in het werkveld, waar leerkrachten in toenemende mate samenwerken met andere professionals, zoals sociaal werkers en pedagogen.

Studenten zijn zeer tevreden over de studentenbegeleiding, zij waarderen de betrokkenheid en deskundigheid van de docenten. Uit de gesprekken met studenten blijkt dat zij de persoonlijke benadering van de HZ daadwerkelijk ervaren. Het docententeam is goed gekwalificeerd. Het is open en betrokken. Het is een groep met veel energie en zelfvertrouwen, met goede communicatie onderling en met studenten. Het panel wil het team, inclusief management, complimenteren met de beweging die twee jaar geleden in gang is gezet en de eigen keuzes die hierbij worden gemaakt, zoals met de specialisaties Jonge kind en Oudere kind.

Standaard 3: Toetsing

De opleiding **voldoet** aan de basiskwaliteit voor deze standaard.

De opleiding beschikt over een goed georganiseerd systeem van toetsing, dat transparant is. De toetsen passen bij de beoogde doelen, het niveau en de inhoud van het programma. De opleiding geeft goede invulling aan de integratieve toetsing, passend bij het thematisch onderwijs. De opleiding onderkent dat er nog vrij veel schriftelijke toetsen worden afgenomen, resulterend in een hoge toetsdruk. Zij wil dit aantal beperken, tegelijk met een beweging naar meer formatieve toetsing. De navolgbaarheid van de beoordelingen is goed. Studenten oordelen positief over de toetsing, de bijbehorende informatievoorziening en de feedback die ze bij de toetsen krijgen. De kwaliteitsborging van toetsen en beoordelen is voldoende, met een goede

werking van het vier-ogenprincipe, interne kalibratie en investeringen in de toetsbekwaamheid van de examinatoren. De opleiding krijgt de aansporing om de voorgenomen externe kalibratie van eindwerken met collega-opleidingen spoedig ter hand te nemen. De dealexamencommissie functioneert naar behoren, maar kan verder aan kracht winnen. De toetscommissie, die verantwoordelijk is voor toetsaudits, is alert en daadkrachtig.

Standaard 4: Gerealiseerde leerresultaten

De opleiding **voldoet** aan de basiskwaliteit voor deze standaard.

De opleiding toont in voldoende mate aan dat de beoogde leerresultaten zijn gerealiseerd. Het programma en de afstudeerfase bieden daartoe goede garanties. De opzet van en de begeleiding tijdens de afstudeerfase steken goed in elkaar. Studenten onderschrijven dit oordeel. Op basis van de bestudering van afstudeerdossiers, constateert het panel dat de afgestudeerden de beoogde leerresultaten hebben gerealiseerd. De onderwerpen van de onderzoeken en bijbehorende beroepsproducten zijn relevant en praktijkgericht. De onderzoeken steken onderzoekstechnisch goed in elkaar. De feedback bij de portfolio's startbekwaamheid mag uitgebreider en persoonlijker om afgestudeerden meer mee te geven bij hun leven lang ontwikkelen. Afgestudeerden komen goed en snel in het werkveld terecht, waar zij positief worden beoordeeld. Het werkveld is met name positief over hun vernieuwingsgezindheid, reflectieve vermogen en hun durf nieuwe wegen in te slaan. Alumni vinden zich door de opleiding goed voorbereid op de beroepspraktijk, ook die van buiten de regio van Zuidwest-Nederland.

Inhoudsopgave

Samenvatting	3
Inleiding	8
Schets van de opleiding	10
Beoordeling NVAO-standaarden	14
Standaard 1 Beoogde leerresultaten	15
Standaard 2 Onderwijsleeromgeving	17
Standaard 3 Toetsing	22
Standaard 4 Gerealiseerde leerresultaten	27
Eindoordeel over de opleiding	29
Aanbevelingen	30
Bijlagen	31
1. Bezoekprogramma	32
2. Bestudeerde documenten	34

Inleiding

Dit visitatierapport bevat de beoordeling van de bestaande hbo-bacheloropleiding tot leraar Basisonderwijs van HZ University of Applied Sciences (HZ) in Vlissingen. Het visitatiepanel van NQA dat de beoordeling heeft uitgevoerd is samengesteld door NQA, in opdracht van HZ en in overleg met de opleiding. Voorafgaand aan de visitatie heeft de NVAO het panel goedgekeurd.

Het rapport beschrijft de bevindingen, overwegingen en conclusies van het panel. Ook bevat het enkele aanbevelingen voor de opleiding. Het rapport is opgesteld conform het *Beoordelingskader accreditatiestelsel hoger onderwijs* van de NVAO (2018) en de *NQA Handleiding Opleidingsvisitaties Hoger Onderwijs 2019 Beperkte Opleidingsbeoordeling*.

De visitatie heeft plaatsgevonden op 7 juli 2021. Het visitatiepanel bestond uit:

De heer dr. B. Koster (voorzitter, domeindeskundige)

De heer R.C.M. Elgershuizen (domeindeskundige)

De heer R. Tips (domeindeskundige)

De heer J.J. Mudde (student-lid)

De heer drs. M. Fokkema, auditor van NQA, trad op als auditor van het panel.

De bacheloropleiding tot leraar Basisonderwijs van HZ is ingedeeld in de visitatiegroep HBO Pabo groep Educom. Afstemming tussen alle deelpanels heeft allereerst plaatsgevonden door de instructie die de panelleden krijgen met betrekking tot het beoordelingskader. De tussen Hobéon en NQA gekalibreerde criteria voor de beoordeling maken onderdeel uit van deze instructie. Daaraan voorafgaand is de afstemming geborgd door overlap in de bezetting tussen alle deelpanels. Daarnaast is, rekening houdend met het feit dat elke opleidingsbeoordeling een individuele beoordeling betreft, vanuit de overlap in de bezetting, waar relevant, voortschrijdend gereflecteerd op vorige bezoeken binnen deze visitatiegroep. De afstemming tussen de panels wordt verder geborgd door de ondersteuning van, zo veel mogelijk, dezelfde secretaris vanuit NQA en andere evaluatiebureaus en door de inzet van getrainde voorzitters.

Werkwijze panel en procesverloop

Voor de opleidingsbeoordeling heeft de opleiding een zelfevaluatie en bijlagen aangeboden. Voor de beoordeling van de gerealiseerde leerresultaten heeft het panel vijftien afstudeerdossiers van recent afgestudeerden bestudeerd. Deze vijftien dossiers zijn geselecteerd op basis van een groslijst van alumni van de afgelopen twee jaar. Bij de selectie is rekening gehouden met de variatie in studentwaardering.

Centraal in de beoordeling stond het bezoek van het panel, bestaande uit deskundige *peers*. Ter voorbereiding op de visitatie is er een vooroverleg geweest. In dit overleg zijn de panelleden geïnstrueerd over de werkwijze van NQA en het NVAO-kader en zijn voorlopige bevindingen besproken. Zowel tijdens het vooroverleg als tijdens de visitatie zijn bevindingen voortdurend gedeeld. Tijdens het visitatiebezoek heeft het panel gesproken met diverse stakeholders van de opleiding, waaronder met studenten, docenten (examinatoren), management en vertegenwoordigers van het werkveld en is het ter inzage gelegde materiaal bestudeerd (zie bijlage 2). Aan het einde van de bezochtdag is de door het panel verkregen informatie verwerkt tot een totaalbeeld en tot een voorlopig oordeel met argumentatie. Tijdens een afsluitende mondelinge terugkoppeling heeft de voorzitter van het panel het eindoordeel en belangrijke

bevindingen meegedeeld aan de opleiding. In september 2021 is het ontwikkelgesprek tussen panelleden en vertegenwoordigers van de opleiding gehouden. Medewerkers en studenten van de opleiding zijn in de gelegenheid gesteld om het panel (via mail) te benaderen buiten de bezokedag om (inloopspreekuur). Hier is geen gebruik van gemaakt.

Na het visitatiebezoek is een conceptrapportage opgesteld, die is voorgelegd aan het panel. Met de input van de panelleden is een tweede concept opgesteld, dat ter controle op feitelijke onjuistheden is voorgelegd aan de opleiding. De panelleden hebben kennis genomen van de reactie van de opleiding en waar nodig zijn aanpassingen doorgevoerd. Vervolgens is het rapport definitief vastgesteld. Met alle (mondeling en schriftelijk) verstrekte informatie is het panel tot een weloverwogen oordeel kunnen komen.

Het visitatiepanel verklaart dat de beoordeling van de opleiding in onafhankelijkheid heeft plaatsgevonden.

Utrecht, 5 oktober 2021

Panelvoorzitter

Auditor

Dr. B. Koster

Drs. M. Fokkema

Schets van de opleiding / Karakteristiek

Met 344 studenten is de bacheloropleiding tot leraar Basisonderwijs binnen HZ een van de grotere opleidingen, maar een van de kleinste vergeleken met de andere pabo-opleidingen in het land. De jaarlijkse instroom betrof altijd zo'n 80-90 studenten. Het studiejaar (2020-2021) kende daarentegen een aanmerkelijke groei door de instroom van 119 studenten. De pabo valt binnen het Domein Health, Education & Wellbeing van HZ, samen met de bacheloropleidingen Pedagogiek, Verpleegkunde, Social Work en de Ad-opleiding Pedagogisch Professioneel Kind en Educatie. Dit domein wordt aangestuurd door een directeur en de opleiding heeft een opleidingscoördinator, die verantwoordelijk is voor het programma. Aan dit domein is het lectoraat Onderwijsexcellentie verbonden.

HZ is een middelgrote hogeschool, met circa 4800 studenten, en heeft een breed aanbod van Ad- en bacheloropleidingen en een masteropleiding dat is afgestemd op de kennisbehoefte van de regio en daarbuiten. De hogeschool heeft de volgende missie, waarin de opleiding zich goed herkent:

“HZ is de Persoonlijke Hogeschool, die ondernemende, innovatieve en waarden gedreven professionals opleidt voor een duurzame en globaliserende samenleving door vernieuwend interdisciplinair onderwijs en onderzoek (inclusief valorisatie). Dit gebeurt in nauwe samenwerking en in co-creatie met en betrokkenheid van de (internationale) praktijk en partnerinstellingen. De HZ kent kwalitatief hoogstaand, intensief, uitdagend en activerend onderwijs en praktijkgericht onderzoek op speerpunten. Het kleinschalig onderwijs stimuleert betrokkenheid en verbondenheid, waarin ieders juiste talent tot juiste ontwikkeling komt.”

De pabo heeft de HZ-missie nader uitgewerkt in haar opleidingsvisie:

“Wij willen als pabo HZ samen met het werkveld kundige, kritische en reflectieve leerkrachten opleiden die samen met kinderen de wereld ontdekken en hen helpen hun plaats in de samenleving te vinden.”

Vanaf 2018-2019 zet de opleiding in op de herijking van haar programma om uitdrukking te geven aan de nieuwe wettelijke bekwaamheidseisen in het onderwijs (2017) en de herijkte kennisbases (2018). Het oorspronkelijke competentie- en kennisbasisgerichte curriculum is vertaald naar leeruitkomsten die zijn gebaseerd op de landelijke bekwaamheidseisen. Het onderwijs is grotendeels thematisch. Na een gezamenlijke basis in de eerste twee jaar, is er vanaf jaar 3 meer differentiatie en visievorming, gericht op een specifieke leeftijdsgroep. In jaar 3 en 4 wordt ook de onderwijskundige en pedagogische basis verder verbreed.

Een belangrijk onderdeel van het programma is het samen opleiden met en in het werkveld. Al lange tijd werken de opleiding en het primair onderwijs in Zeeland en West-Brabant samen aan het versterken van de samenhang tussen de leer- en werkomgeving van zowel de aanstaande, startende, ervaren en excellente leerkracht als andere betrokkenen uit het onderwijs. Met de start van 'Opleiden in de school (OIDS)' bijna 10 jaar geleden werd de samenwerking tussen opleiding en werkveld intensiever. Er ontstonden Professionele Leergemeenschappen en de samenwerking is inmiddels uitgegroeid tot het Netwerk Samen Opleiden (NSO). Ontmoeten, inspireren, informeren en samen leren staan hierin centraal. Via het NSO geeft de opleiding samen met het werkveld het werkplekleren vorm. In 2019 is vanuit dit netwerk de

Opleidingsschool Zuidwest opgericht, die in december 2019 de status van aspirant opleidingsschool heeft ontvangen. Op basis van een gezamenlijke visie over opleiden en professionaliseren is per 1 september 2020 gestart met een vernieuwd curriculum werkpleklers, waarvoor zowel het werkveld als de opleiding verantwoordelijkheid dragen. Vanuit de kernwoorden samenwerken, verbinden en co-creëren geven de partners het leerproces van de student gezamenlijk vorm. Opleidingsmentoren, schoolopleiders en instituutopleiders besteden veel aandacht aan professionalisering, samen leren en gezamenlijk overleg om met elkaar het werkpleklers van de student te faciliteren.

Ontwikkelingen en ambities

Het verder vormgeven aan het werkpleklers, in samenwerking met het werkveld, en hierbij aansluiten op het thematisch curriculum, vormt een belangrijke ontwikkeling waar de opleiding zich nu op richt. Voor de nabije toekomst spelen verder de volgende ontwikkelingen. De aspirant opleidingsschool wordt doorontwikkeld tot een erkende opleidingsschool in 2023, waarin alle voltijd pabo-studenten worden opgeleid en waarbij wordt aangesloten op de behoefte van de basisscholen in Zeeland en omstreken. In samenwerking met het werkveld heeft de opleiding de minoren Jonge Kind en Oudere Kind ontwikkeld, die in 2021-2022 worden aangeboden en worden uitgebouwd tot volledige specialisaties vanaf 2022-2023. Als uitvloeisel van de landelijke afspraak dat alle pabo's een academische pabo aanbieden, gaat de academische pabo van HZ per september 2021 van start, in samenwerking met de Open Universiteit. Verder is de opleiding van plan om in september 2022 een flexibele deeltijdopleiding te starten, waarin naar verwachting ook de Zij-instroom in Beroep zal worden ondergebracht. De flexibele deeltijdopleiding biedt ook goede mogelijkheden voor instroom vanuit de Ad Pedagogisch Professional Kind en Educatie.

Basisgegevens opleiding

Naam opleiding in CROHO	B Opleiding tot leraar Basisonderwijs
Oriëntatie en niveau	Hbo, bachelor
Graad	Bachelor of Education
Aantal studiepunten	240
Variant(en)	Voltijd
Afstudeerspecialisaties	Geen
Locatie	Vlissingen
Onderwijstaal	Nederlands
Registratie nummer in CROHO	34808

Terugblik vorige visitatie

Hieronder wordt ingegaan op de belangrijkste ontwikkelpunten die het vorige visitatiepanel de opleiding in 2014 heeft meegegeven.

A. Externe oriëntatie

Het panel beveelt de opleiding aan de externe oriëntatie te versterken door meer aansluiting te zoeken bij landelijke overlegvormen.

De opleiding participeert actief in diverse landelijke overlegorganen, zoals het Landelijk Overleg lerarenopleidingen BasisOnderwijs (LOBO) en het Sectoraal Overleg Werkveld PO &

Opleidingen. Ook is de opleiding aangesloten bij het landelijk overleg examencommissies pabo. Een van de muziekdocenten is voorzitter van het landelijk Netwerk Muziekdocenten Pabo. De coördinator Zij-instroom in Beroep neemt deel aan de klankbordgroepen EVC's en Zij-instroom vanuit het Bestuursakkoord Flexibilisering. Docenten van de minoren Jonge Kind en Oudere Kind participeren in de landelijke kennisnetwerken. Alle docenten doen actief mee aan het peerreviewnetwerk van 10voordeLeraar ter borging van de kennisbases. "We zien dat HZ weer meedoet op het landelijk toneel en dat is goed om te zien", aldus de secretaris van het LOBO.

B. Praktijkgericht onderzoek

Het panel beveelt de opleiding nadrukkelijk aan de nieuwe onderzoekslijn beroepsspecifieker in te richten. Daarbij raadt het panel de opleiding aan de kwalificaties van docenten om studenten te begeleiden bij het uitvoeren van praktijkgericht onderzoek te versterken.

Onderzoek is nadrukkelijk gekoppeld aan een beroepsproduct. De opleiding besteedt veel aandacht aan ontwerpgericht onderzoek, omdat dit type onderzoek in haar ogen het beste bij de beroepspraktijk past. Verder wil de opleiding de aanstaande professional stimuleren een onderzoekende houding blijvend in te zetten in de beroepspraktijk. Sinds 2020-2021 is de onderzoeksleerlijn herzien en nog beter aangesloten op de thema's in jaar 1 en 2 en de onderzoeksopdrachten in jaar 3 en 4. Het onderzoek en het beroepsproduct in de eindfase moet passen bij het werk dat van de startbekwame leerklacht wordt verwacht. Alle docenten die zijn betrokken bij de afstudeerfase hebben nu minimaal een masteropleiding en de opleiding heeft extra geïnvesteerd in professionalisering op het gebied van het begeleiden van onderzoek.

C. Richting het nieuwe curriculum

De opleiding werkt momenteel aan een nieuw curriculum. Het panel raadt de opleiding aan om in dit nieuwe curriculum meer aandacht te besteden aan het (didactisch) gebruik van ICT in het basisonderwijs en aan reflectieve vaardigheden van studenten. Daarnaast beveelt het panel de opleiding aan om bij de ontwikkeling van het nieuwe curriculum (en de uitvoering daarvan) gevolg te geven aan de opmerkingen van het panel aangaande de toetsing: kwaliteit van de feedback en onderbouwing van de beoordelingen en de toetsdruk. Tenslotte zou de kwaliteit versterkt kunnen worden door het uitvoeren van tentamenanalyses en meer aandacht te besteden aan benchmarking van de (eind)producten.

De opleiding heeft de volgende initiatieven genomen om deze zaken aan te pakken, waarbij zij ook nog verdere ontwikkelingsmogelijkheden ziet. In het nieuwe curriculum is in thema 7 ('Toekomstgericht Onderwijs') nadrukkelijk aandacht voor techniek en ICT in het onderwijs. Dit moeten studenten koppelen aan een pedagogisch-didactische visie. Twee docenten zijn aan de slag met een pedagogisch-didactische visie op ICT in het onderwijs en een docent doet in het kader van zijn masteropleiding Onderwijswetenschappen onderzoek naar serious gaming in het onderwijs. Het team heeft met een digicoach uit het werkveld gekeken naar mogelijkheden om ICT in te zetten in de diverse thema's. De opleiding investeert in de vernieuwing van de eigen ICT-middelen met bijgaande professionalisering van haar docenten.

Met betrekking tot toetsing heeft de opleiding extra inzet gepleegd op de BKE-certificering van alle docenten. In het kader van dit proces zijn ook de toetsanalyses en kalibratieprocessen in de opleiding sterk verbeterd, maar de borging en formele vastlegging hiervan behoeft nog aandacht.

Als laatste stap wil de opleiding in 2021-2022 afspraken maken met andere pabo's om in ieder geval de afstudeerwerken gezamenlijk te analyseren en wederzijds kalibratiesessies te organiseren (zie verder Standaard 3).

Beoordeling NVAO-standaarden

Standaard 1 Beoogde leerresultaten

De beoogde leerresultaten passen bij het niveau en de oriëntatie van de opleiding en zijn afgestemd op de verwachtingen van het beroepenveld en het vakgebied en op internationale eisen.

Conclusie

De opleiding **voldoet** aan de basiskwaliteit voor deze standaard.

De beoogde leerresultaten van de opleiding zijn gebaseerd op de landelijke bekwaamheidseisen onderwijspersoneel en de landelijke herijkte kennisbases voor de lerarenopleiding basisonderwijs (2017). In aanvulling op de bekwaamheidseisen en kennisbases zijn er beoogde leerresultaten in levensbeschouwelijke zin; naast het pabo-getuigschrift haalt elke aanstaande leerkracht één van de drie landelijk erkende diploma's levensbeschouwelijk onderwijs. De opleiding heeft de bekwaamheidseisen uitgewerkt in heldere leeruitkomsten, navolgbaar uitgesplitst naar drie niveaus. De beoogde leerresultaten geven volgens het panel een duidelijk beeld van waaraan studenten aan het eind van de opleiding als beginnend beroepsoefenaar moeten voldoen. Ze zijn passend voor de beroepspraktijk en sluiten aan bij de verwachtingen van het werkveld. Het (internationale) hbo-niveau is volgens het panel voldoende aangetoond, doordat de competenties zijn gerelateerd aan de Dublin descriptoren. Het panel vindt de visie van de opleiding op het beroep opportuun, volledig en toekomstgericht met een sterke maatschappelijke gerichtheid. Het panel vindt hierin mooie kenmerken van het leraarschap terug, zoals de wendbare, reflectieve en autonome leerkracht, die als reisgenoot de wereld voor de kinderen opent. Met het werkveld is er intensieve afstemming over het beroepsbeeld, de beoogde leerresultaten en de onderwijsopzet en -inhoud van de opleiding.

Onderbouwing

Beroepsbeeld

Het beroepsbeeld van de opleiding is sterk geënt op het landelijke beroepsbeeld voor de leraar Basisonderwijs. Belangrijk aspecten van het beroepsbeeld zijn door de opleiding als volgt verwoord. Het beroep vraagt voor de toekomst volgens de opleiding om creatief denkende professionals met visie en een onderzoekende, ondernemende en wendbare houding. De leraar opent als reisgenoot de wereld voor de kinderen en helpt hen hun plaats in de samenleving te vinden. Naast kundig, is hij kritisch, autonoom en reflectief. Hij heeft op een aandachtige manier zorg voor kwalificatie, socialisatie en persoonsvorming en zorgt voor een goede balans en integratie tussen deze drie kernopgaven van het onderwijs. Hij richt het onderwijs in en verbetert het vanuit een onderzoekende houding. Daarbij zijn de leefwereld van het kind en de directe leeromgeving van de school het startpunt om samen met de leerlingen de wereld te verkennen. Er is hierbij aandacht voor de ontwikkeling van alle leerlingen. De HZ pabo leerkracht kijkt met een open blik naar de wereld en heeft oog voor veranderingen in de samenleving. Hij ontwikkelt zich zijn leven lang. Vanuit een eigen sterke professionaliteit kan hij samenwerken, verbinden en co-creëren. Het panel vindt dit een mooi, volledig, toekomstgericht beroepsbeeld met een sterke maatschappelijke gerichtheid. Het is volgens het panel zaak om hierin heldere focus te bewaren.

Beoogde leerresultaten

De Beoogde resultaten zijn gebaseerd op de landelijke bekwaamheidseisen zoals bepaald door de Wet op Beroepen in het Onderwijs (2017). De hierin benoemde competenties zijn onder te verdelen in pedagogische bekwaamheid, vakdidactische bekwaamheid en vakinhoudelijke bekwaamheid. Daarnaast zijn de beoogde leerresultaten gebaseerd op de kennisbases voor de Opleiding tot leraar Basisonderwijs binnen het programma 10voordeLeraar (Vereniging Hogescholen, 2018). De kennisbases zijn gestoeld op de bekwaamheidseisen en beschrijven de basale kennis waarover een leraar Basisonderwijs moet beschikken.

De opleiding heeft de bekwaamheidseisen vertaald in, volgens het panel, heldere leeruitkomsten. De formulering van de leeruitkomsten is gebaseerd op de piramidelagen van Miller, waarbij de twee eerste lagen van Miller ('*knows*', '*knows how*') tekstueel samengevoegd zijn tot niveau 1, de derde laag van Miller ('*shows how*') tot niveau 2 en de vierde laag van Miller ('*does*') tot niveau 3. De niveauopbouw kent een opklimmende moeilijkheidsgraad qua complexiteit en zelfstandigheid.

De pedagogische bekwaamheid en vakdidactische bekwaamheid zijn ieder uitgewerkt naar kennis en kunde. Bij de leeruitkomsten op het gebied van kennis gaat het niet alleen om het hebben van relevante kennis maar ook om het kunnen verwerven van nieuwe kennis. De leeruitkomsten op het gebied van kunde geven het vereiste handelingsrepertoire van de startbekwame leraar Basisonderwijs weer. De leeruitkomsten met betrekking tot de vakinhoudelijke bekwaamheid beschrijven hoe de leraar de inhoud van zijn onderwijs beheerst en de leerstof bewerkt, zodat een rijke leeromgeving ontstaat voor zijn leerlingen en leerlingen diepgaand kunnen leren. Ook de generieke kennisbases heeft de opleiding vertaald naar leeruitkomsten. Het gaat om kennis die betrekking heeft op het kind in ontwikkeling, op onderwijzen en opvoeden en op kwaliteit en innovatie. Daarmee heeft het een vakoverstijgend en vakdoorsnijdend karakter. Het is kennis die dienstbaar is aan de kennisbases van de schoolvakken en de didactieken die daar bij horen.

In aanvulling op de bekwaamheidseisen en kennisbases, zijn er beoogde leerresultaten in levensbeschouwelijke zin; naast het pabo-getuigschrift haalt elke aanstaande leerkracht één van de drie landelijk erkende diploma's levensbeschouwelijk onderwijs. De drie diploma's zijn:

- Akte van bekwaamheid voor Rooms Katholiek basisonderwijs (VKLO);
- Akte Diploma Christelijk Basisonderwijs (DCBO);
- Diploma Openbaar Onderwijs (DOO).

Het niveau van de beoogde leerresultaten is op niveau 6 NLQF. De bekwaamheidseisen sluiten aan op de Dublin descriptor en het European Qualification Framework, waarmee het (internationale) hbo-niveau is aangetoond. Over de beoogde leerresultaten is intensieve afstemming (geweest) met het regionale werkveld in het Netwerk Samen Opleiden (NSO). Daarnaast worden de bekwaamheidseisen en kennisbases regelmatig geëvalueerd in landelijke en regionale overlegorganen, waarin de opleiding actief participeert, zoals het Landelijk Overleg lerarenopleiding BasisOnderwijs (LOBO) en het regionale cluster 10voordeLeraar.

Standaard 2 Onderwijsleeromgeving

Het programma, de onderwijsleeromgeving en de kwaliteit van het docententeam maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde leerresultaten te realiseren.

Conclusie

De opleiding **voldoet** aan de basiskwaliteit voor deze standaard.

Het onderwijsprogramma sluit goed aan bij de beoogde leerresultaten, met heldere uitgangspunten en een gedegen uitwerking daarvan. Het programma biedt studenten integraal thematisch onderwijs, dat wordt gevolgd in kleine leerteams. Het programma wordt gedurende de jaren steeds complexer en meer student gestuurd. Door een hecht partnerschap met het werkveld in de regio is er sprake van intensief werkplekleren en inzet van authentieke beroepssituaties. De opleiding beoogt om studenten zo vroeg mogelijk te laten participeren in onderzoek samen met het werkveld. Studenten krijgen vanaf jaar 1 ontwerp- en onderzoeksopdrachten. Het panel beveelt aan deze verbinding van onderwijs, onderzoek en praktijk door te ontwikkelen en de onderzoeksvisie van de opleiding verder te expliciteren. Het panel ziet dat er binnen het domein Health, Education and Wellbeing gezocht wordt naar mogelijkheden om multidisciplinair met en van elkaar te leren. Het panel vindt dit een goede ontwikkeling en ziet kansen voor de opleiding hiermee aan te sluiten op ontwikkelingen in het werkveld, waar leerkrachten in toenemende mate samenwerken met andere professionals, zoals sociaal werkers en pedagogen.

Studenten zijn zeer tevreden over de studentenbegeleiding, zij waarderen de betrokkenheid en deskundigheid van de docenten. Uit de gesprekken met studenten concludeert het panel dat zij de persoonlijke benadering van de HZ daadwerkelijk zo ervaren. Het docententeam is goed gekwalificeerd. Het panel ervaart het team in de gesprekken als een open en betrokken groep met veel energie, veel zelfvertrouwen en goede communicatie onderling en met studenten. Het panel wil het team, inclusief management, complimenteren met de beweging die twee jaar geleden in gang is gezet en de eigen keuzes die hierbij gemaakt worden, zoals met de specialisaties Jonge en Oudere kind.

Onderbouwing

Opzet en inhoud programma

Het panel stelt vast dat de opleiding een onderwijsprogramma aanbiedt dat studenten in staat stelt op een stimulerende manier de beoogde leerresultaten te behalen. Het onderwijs is gebaseerd op de HZ-brede onderwijsvisie Student en Procesgericht Onderwijs en Onderzoek (SPOO). Hierin staan de volgende drie pijlers centraal:

1. Authentieke beroepssituaties;
2. Activeren tot (samen)leren;
3. Ontwikkeling tot autonome professional.

Docenten ontwikkelen in nauwe samenwerking met elkaar en het werkveld authentieke beroepsopdrachten en studenten worden in leerteams actief betrokken bij het ontwerpen en uitvoeren van het onderwijs.

Het curriculum van de eerste twee jaar is opgebouwd uit blokken van tien weken waarbinnen zich thematisch geordende cursussen bevinden. Vanuit integrale leeruitkomsten, die geclusterd zijn in een blokthema, is er aandacht voor kennis, kunde en persoonsontwikkeling. Blokthema's variëren van 'Wie ben ik als leerkracht' in blok 1 tot 'Kindgericht hoekenwerk ontwikkelen' of 'Boeiend onderwijs', met als afsluitend thema aan het einde van jaar 2 'Visie op onderwijs'. Jaar 3 en 4 zijn opgebouwd uit grotere eenheden (semesters) met ruimte voor specialisatie, zoals de specialisatie Onderbouw/Bovenbouw in het werkplekleren, de minor in jaar 3 en bij de invulling van het afstuderen in jaar 4. Voor het laatste, zie verder Standaard 4. In de laatste twee jaar neemt het werkplekleren een grote plaats in, zie verder hieronder.

Studenten werken vanaf het eerste blok in jaar 1 aan integrale themaopdrachten in leerteams van vijf tot zeven studenten. Per blokthema staat een authentieke beroepssituatie met een praktijkvraagstuk centraal, waarin studenten de leeruitkomsten integraal ontwikkelen in beroepstaken en beroepsproducten. Deze integratieve opdrachten bouwen op in complexiteit en handelingsscope van studenten.

Het onderwijs begint grotendeels docent gestuurd, maar in de loop van het eerste jaar moeten studenten steeds grotere verantwoordelijkheid nemen voor het leerproces in de leerteams. De begeleiding kantelt aan het einde van jaar 2 van docent gestuurd naar student gestuurd, waarbij in jaar 3 en 4 het eigen leerproces van de student centraal staat. In leerteams vindt intervisie plaats en leren studenten via peerfeedback van elkaar en met elkaar.

Het panel constateert dat deze opbouw ook duidelijk herkenbaar is voor studenten. In de gesprekken komt naar voren dat studenten zeer positief zijn over het werken in leerteams, het thematisch vormgegeven programma en over de nauwe verbinding hiervan met de praktijk. Het panel ziet dat er binnen het domein Health, Education and Wellbeing gezocht wordt naar mogelijkheden om samen te werken en van elkaar te leren zoals in de minor 'Train de Trainer'. Het panel vindt dit een goede ontwikkeling en ziet kansen voor de opleiding hiermee aan te sluiten op ontwikkelingen in het werkveld, waar leerkrachten in toenemende mate samenwerken met andere professionals, zoals sociaal werkers en pedagogen.

Beroepsvaardigheden

Het werken aan beroepsvaardigheden in de opleiding is intensief, aldus het panel. Voor het realiseren van de beroepsvaardigheden speelt het werkplekleren als onderdeel van Opleidingsschool Zuidwest (OSZW) en het Netwerk Samen Opleiden (NSO) de belangrijkste rol. Via het NSO en de OSZW wordt samen met het werkveld het werkplekleren vorm gegeven. Het werkplekleren is een geïntegreerd gedeelte van de opleiding en vindt plaats in elk semester, in Zeeland, West-Brabant en Zuid-Holland. In leerjaar 1, 2 en 3 betreft het twee dagen per week, met de wens dit voor jaar 3 uit te breiden naar drie dagen. In leerjaar 4 is de student vier dagen op de leerwerkplek aanwezig, waarvan twee dagen voor de LIO-stage en twee dagen voor onderzoek. Afhankelijk van de fase van de opleiding, wordt de student in de onderbouw of bovenbouw van het primair onderwijs geplaatst.

Onderzoeksvaardigheden

De opleiding beoogt studenten zo vroeg mogelijk te laten participeren in onderzoek samen met het werkveld: in jaar 1 en 2 nog grotendeels docent/ schoolopleider gestuurd, in jaar 3 en 4 vanuit eigen leervragen en ontwikkelvragen vanuit de praktijk. De focus van het onderzoek ligt voor de

opleiding op valorisatie: studenten inzichten uit onderzoek laten vertalen naar de eigen onderwijspraktijk. De afgelopen jaren heeft onderzoek een duidelijkere plek gekregen in het curriculum, gekoppeld aan de thema's. In jaar 1 en 2 is in elk blok een ontwerp- of een onderzoeksopdracht opgenomen, altijd gekoppeld aan de praktijk. Aan de opdrachten worden vanuit de opleiding bepaalde onderzoeksvaardigheden gekoppeld, zoals interviewen, brononderzoek of het schrijven van een theoretisch kader. Uit het gesprek met studenten blijkt dat studenten deze onderdelen goed kunnen benoemen. Zij voelen zich voldoende voorbereid op het zelfstandig onderzoek doen in jaar 3 en 4. Hiermee is de onderzoekslijn volgens het panel nu inderdaad duidelijker geworden en biedt studenten voldoende mogelijkheden om passende onderzoeksvaardigheden te verwerven. Het panel mist echter nog een eenduidige visie op onderzoek van het docententeam. Er kan bijvoorbeeld duidelijker worden beschreven waar in jaar 1 en 2 welke onderzoeksvaardigheden precies aan bod komen en wat de visie achter deze indeling en opbouw is. Het panel spoort de opleiding aan de verbinding van onderwijs, onderzoek en praktijk verder door te ontwikkelen. Nauwe samenwerking met het lectoraat hierbij beveelt het panel sterk aan.

Internationalisering

Internationalisering komt volgens het panel voldoende aan bod in de opleiding. Er wordt internationale literatuur gebruikt en studenten kunnen internationale minoren volgen, zoals 'International Practice' en 'Study Abroad'. Uiteraard worden studenten voorbereid op het geven van Engels in het basisonderwijs. Verder organiseert de opleiding ieder jaar in samenwerking met de Vlaamse hogeschool Artesis Plantijn Antwerpen de Internationale Week aan het begin van thema 6 (blok 2 jaar 2). Studenten volgen in die week workshops van experts uit verschillende landen en gaan een aantal dagen op excursie naar Antwerpen. Vanaf 2021 zullen ook studenten van Oslomet in Noorwegen aansluiten. In het schooljaar 2020-2021 is de Internationale Week in verband met de Corona maatregelen online georganiseerd.

Keuzevrijheid

In het programma is voldoende keuzevrijheid ingebouwd, aldus het panel. Met de leerlijn HZ Personality biedt de HZ studenten ruimte om eigen accenten te leggen in de opleiding. In elk leerjaar besteedt de student 2,5 EC aan deze leerlijn, die gericht is op persoonlijke en duurzame gemeenschappelijke ontwikkeling. In jaar 1 wordt dit deels ingevuld met HZ Cult+, waarbij studenten gezamenlijk naar culturele activiteiten gaan die verband houden met het toekomstig beroep van leerkracht basisonderwijs. Zo bezoeken zij tijdens een excursie naar Amsterdam het Rijksmuseum (inclusief educatief programma) aansluitend op thema 3: 'Thematisch onderwijs ontwikkelen'. Studenten kunnen in jaar 3 kiezen voor een minor binnen de HZ of bij een andere onderwijsinstelling. Minoren die de opleiding momenteel zelf aanbiedt zijn 'Bewegingsonderwijs', 'International Practice' en 'Zorg voor leerlingen met een specifieke leerbehoefte'. In 2021-2022 wordt in samenwerking met het werkveld begonnen met de minoren 'Jonge kind' en 'Oudere kind'. Deze worden daarna uitgebouwd tot specialisaties voor jaar 3 en 4. Studenten maken verder een keuze voor één van de drie landelijk erkende diploma's levensbeschouwelijk onderwijs. Tenslotte biedt het onderzoek in de afstudeerfase studenten veel ruimte eigen accenten te leggen.

Het geheel overziend, is het panel positief over het programma, zowel qua inhoud, opzet als inrichting met werkpleklers en leerteams. De inhoud van het programma sluit goed aan bij de leerresultaten. Het programma is helder opgebouwd met blokthema's en integratieve opdrachten.

Het panel is enthousiast over het thematisch werken en het werken in leerteams. De opleidingsdidactische aanpak die de leerteams tot een succes maakt, verdient volgens het panel echter explicitering. Door te werken vanuit authentieke beroepssituaties in leerteams en het koppelen aan de werkplek, realiseren studenten een echt partnerschap met het werkveld. Het panel ziet dat deze opleiding hierin voorloopt op sommige andere pabo's. Er is sinds 2019 een sterke ontwikkeling doorgemaakt met de start van het vernieuwd curriculum werkplekleren in september 2020 en met de specialisaties Jonge en Oudere kind. De opleiding maakt duidelijke eigen keuzes, waarvoor het panel haar wil complimenteren. Als kanttekening sluit het panel zich bij de wens van studenten en werkveld aan om in het programma meer aandacht te schenken aan pedagogiek, aan inclusief onderwijs en aan handelingsverlegenheid bij het omgaan met gedragsproblemen en ouderbetrokkenheid.

Begeleiding

Elke student krijgt een studieloopbaancoach (SLC-docent) toegewezen. De SLC-docent begeleidt de student intensief bij zijn persoonlijke ontwikkeling en bewaakt de studievoortgang. Hiertoe voert de SLC-docent periodiek individuele en groepsgewijze gesprekken. Bij het werkplekleren in de opleidingsschool is de HZ-begeleider (als instituutsopleider) vanaf de start van het leerjaar een dagdeel per week op de werkplek aanwezig. Vanuit de opleidingsschool wordt de student begeleid door de opleidingsmentor (de leerkracht van de betreffende klas) en de schoolopleider. De lijnen zijn kort en studenten en docenten weten elkaar goed te vinden. Uit de gesprekken met studenten concludeert het panel dat zij de persoonlijke benadering van de HZ ook daadwerkelijk zo ervaren binnen de opleiding. Studenten zijn zeer positief over de betrokkenheid van de docenten. Het contact is laagdrempelig en met oog voor de persoonlijke situatie van de student. Studenten benoemen dat de SLC-docent actief meedenkt over mogelijkheden tot versnellen of alternatieve leerwegen. De wekelijkse aanwezigheid van een docent in de opleidingsschool ervaren de studenten als een meerwaarde voor het samen leren, van en met elkaar en de praktijk. Studenten oordelen ook positief over de begeleiding door de opleidingsmentoren en schoolopleiders van de opleidingsscholen.

Docenten

Het panel heeft kennisgemaakt met een zeer gemotiveerd en betrokken docententeam met een sterk verantwoordelijkheidsgevoel naar studenten toe. Het team is sterk vernieuwingsgericht. Het bestaat uit 35 docenten voor in totaal 14,3 FTE. In het team hebben 23 docenten een masteropleiding afgerond en wordt deze nog gevolgd door 4 docenten. Eén docent is bezig met een promotietraject. Het team is sinds 2019-2020 voor ongeveer een derde vernieuwd en is mede hierdoor divers qua ervaring, dienstverband en achtergrond. Veel nieuwe docenten hebben zelf ervaring in het primair onderwijs. Docenten geven in de gesprekken met het panel aan goed ingewerkt en begeleid te zijn, ook tijdens het afstandswerken vanwege de Coronamaatregelen.

Het werken op een kleinschalige hogeschool en met veel verschillende rollen vraagt veel van de docenten, zeker in Coronatijd. Toch ervaren de docenten de werkdruk niet als een knelpunt. Docenten voelen de ruimte om aan te geven als de werkdruk te hoog wordt. Bij het verdelen van taken wordt gekeken naar talenten en wensen van docenten. In de gesprekken die het panel heeft gevoerd, wordt duidelijk dat docenten de persoonlijke insteek van de HZ en de opleiding ook zelf zo ervaren.

Het panel ziet een team dat veel zelfvertrouwen uitstraalt. Het ervaart het team in de gesprekken

als een open groep met veel energie en onderlinge uitwisseling. Het panel wil het team en opleidingscoördinatie complimenteren met alle ontwikkelingen die twee jaar geleden in gang zijn gezet. Het eigenaarschap binnen het team is groot, mede door de ruimte die het krijgt vanuit het management. Ook tijdens de beperkingen vanwege Corona heeft het team goed onderling contact weten te houden en nieuwe personeelsleden een welkom gevoel kunnen geven.

Studeren in Coronatijd

Tijdens de coronacrisis ging studieloopbaancoaching door, online en soms offline waar dat mogelijk was. Ook de stages vonden doorgang, veelal op locatie in de noodopvang en soms bij het digitale onderwijs. De digitale leeromgeving is ingezet voor het leren, maar ook om het contact met studenten te onderhouden. SLC-docenten hebben extra aandacht besteed aan sociale binding voor de groep maar ook aan individuele studenten met bijvoorbeeld online pubquizen, vrijdagmiddagborrels en extra teams contacten. Voor het team zijn extra professionaliseringsbijeenkomsten georganiseerd om elkaar te scholen in digitale werkvormen. Uit de documentatie en gesprekken krijgt het panel de indruk dat studenten en docenten goede wegen vinden om ook in Coronatijd het persoonlijk onderwijs zo goed mogelijk met elkaar vorm te geven.

Standaard 3 Toetsing

De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing.

Conclusie

De opleiding **voldoet** aan de basiskwaliteit voor deze standaard.

De opleiding beschikt over een goed georganiseerd systeem van toetsing, dat transparant is. De toetsen passen bij de beoogde doelen, het niveau en de inhoud van het programma. Het panel heeft goede voorbeelden van integratieve toetsing gezien, passend bij het thematisch onderwijs. De opleiding onderkent dat er nog vrij veel schriftelijke toetsen worden afgenomen, resulterend in een hoge toetsdruk. Zij wil dit aantal beperken, tegelijk met een beweging naar meer formatieve toetsing. Het panel ondersteunt deze ontwikkeling. De navolgbaarheid van de beoordelingen is naar mening van het panel goed. Studenten oordelen positief over de toetsing, de bijbehorende informatievoorziening en de feedback die ze bij de toetsen krijgen. De kwaliteitsborging van toetsen en beoordelen is voldoende, met een goede werking van het vier-ogenprincipe, interne kalibratie en investeringen in de toetsbekwaamheid van de examinatoren. Het panel spoort de opleiding aan de voorgenomen externe kalibratie van eindwerken door collega-opleidingen spoedig ter hand te nemen. De dealexamencommissie functioneert naar behoren, maar kan verder aan kracht winnen. De toetscommissie, die verantwoordelijk is voor toetsaudits, is alert en daadkrachtig.

Onderbouwing

Toetsbeleid

De opleiding volgt de kaders van HZ voor een adequate manier van toetsen en beoordelen (HZ Toetsbeleid 2020). Het panel heeft veel waardering voor de heldere visie op toetsen van de opleiding, waarin ook het leereffect van toetsen is onderstreept. In de visie van HZ en de opleiding is toetsen een werkwoord en drukt het een proces uit van aansporen, bijsturen en stimuleren van de ontwikkeling van de student naar beroepsbekwaamheid: aanjager van het leerproces van de student. Door te toetsen kan de ontwikkeling van de student optimaal worden gestimuleerd, kan de ontwikkeling van de student worden vastgesteld en kan worden bepaald op welk moment de student in aanmerking komt voor een getuigschrift.

Toetspraktijk

Een toets is volgens de opleiding een meetinstrument om te bepalen of de student een ontwikkeling doormaakt ten aanzien van de gewenste competenties en wat er nodig is voor verdere ontwikkeling. Omdat het takenpakket van een beroepsprofessional zeer divers is, beoordeelt de opleiding de studenten op verschillende momenten, op verschillende manieren en in verschillende situaties. Hierbij maakt de opleiding gebruik van diverse toetsvormen. De toetspraktijk van de opleiding kent in essentie de volgende bouwstenen.

Er is veel aandacht voor feedback ter ondersteuning van de ontwikkelingsgerichtheid van toetsen. De feedbackcyclus wordt ingezet als meest effectieve middel om de voortgang inzichtelijk te maken. Het leerteam speelt hierbij een belangrijke rol. Studenten en docenten geven hierin feedback aan elkaar. Alle opdrachten die binnen een leerteam worden uitgevoerd, worden met elkaar gedeeld en voorzien van feedback. Op basis hiervan reflecteert de student op

zijn persoonlijke en professionele ontwikkeling. Via een portfolio maakt hij zijn ontwikkeling zichtbaar. Op diverse momenten zijn er formele peerfeedbackopdrachten. Zo wordt in thema 3 en 4 peerfeedback gevraagd op de eigen reflectie volgens de Ui van Korthagen. In thema 3 is dit formatief, in thema 4 wordt de reflectie en peerfeedback summatief beoordeeld. Door zowel het ontvangen als het geven van peerfeedback gaan studenten diepgaander reflecteren en gaan ze het reflectieproces sneller doorgronden. In thema 7 verwerken studenten peerfeedback op hun presentatie in hun verslag. Dit gebeurt aan de hand van een zelfgemaakte kijkwijzer voor medestudenten. De ontvangen feedback en de verwerking hiervan helpt hen bij de verdere ontwikkeling van hun presentatievaardigheden bij volgende opdrachten.

Naast formatieve beoordelingen is er per periode een aantal momenten waarop leeruitkomsten summatief worden getoetst. In deze summatieve eindbeoordelingen wordt gebruik gemaakt van diverse toetsvormen die aansluiten bij de aard en inhoud van de leeruitkomsten. Voorbeelden hiervan zijn schriftelijke kennistoetsen, casuïstiektoetsen, werkstukken, verslagen, presentaties en vaardigheidstoetsen. In elk thema staat er een beroepsvraagstuk centraal. Dit vraagstuk (de integratieve opdracht) wordt getoetst aan de hand van een beroepsproduct en de individuele reflectie daarop. De piramide van Miller is leidend voor het toetsbouwwerk. Naarmate de opleiding vordert neemt de omvang van het aantal toetsen aan de bovenkant van de piramide toe en aan de onderkant af. Aan het einde van de opleiding zijn er nauwelijks toetsen op het niveau van Weten en Toepassen, maar veelal portfoliotoetsen waarin de student gevraagd wordt om eigen bewijsmateriaal per leeruitkomst op te nemen.

De kennisbasis van de basisschoolvakken wordt getoetst aan de hand van een aantal landelijke verplichte kennistoetsen. Sinds de introductie van de toelatingstoetsen Aardrijkskunde, Geschiedenis en Natuur & Techniek veronderstelt de opleiding de basiskennis van deze vakken als bekend. De verdiepende kennis van de kennisbasis wordt deels apart getoetst, maar vaak ook geïntegreerd in de integrale thematoets (zoveel mogelijk op het niveau Laten Zien of Doen) of gecombineerd zoals bij de presentatie Kunstzinnige Oriëntatie & Natuur en Techniek. Voor het afronden van de propedeutische fase dienen de hogeschooltaaltoets Nederlands 3F en Wiscat op niveau 103 te zijn behaald. Bij het niet halen van de laatste toets volgt een Negatief Bindend Studieadvies. In jaar 2 moet de Wiscat nogmaals worden gehaald, maar dan op niveau 120. Dit blijkt in de praktijk een goede voorspeller te zijn om in jaar 3 de landelijke kennistoets Rekenen/Wiskunde te halen.

Werkplekleren wordt afgetoetst middels een werkplekassessment (WPA). Deze wordt steeds eenmaal per semester formatief afgenomen door de schoolopleider en instituutopleider/stagedocent, en aan het einde van het semester summatief afgenomen door de instituutopleider/stagedocent waarbij het oordeel van de schoolopleider en opleidingsmentor formatief wordt meegewogen.

De toetsen in de afstudeerfase zijn allemaal individueel. Naast twee WPA's, gaat het om het onderzoeksvoorstel, het beroepsproduct en het portfolio-assessment startbekwaam. Met het laatste toont de student alle leeruitkomsten aan en daarmee zijn startbekwaamheid. De onderdelen levensbeschouwelijk onderwijs op de werkplek en onderdelen in het kader van HZ Personality worden ook met een portfolio-assessment getoetst.

Het panel heeft een representatieve selectie van toetsmateriaal bestudeerd met bijbehorende studentuitwerkingen en beoordelingen. De toetsen voldoen volgens het panel aan de criteria voor betrouwbaarheid en validiteit. Ze voldoen aan het hbo-niveau en sluiten goed aan bij de leerdoelen en aanpak van de betreffende onderdelen. Het panel heeft mooie voorbeelden van integratieve toetsen van thema's gezien. De beoordelingen zijn navolgbaar. Met de opleiding is het panel van mening dat er nog te veel schriftelijke toetsen worden afgenomen, waardoor de toetsdruk vrij hoog is. Het panel is ingenomen met het voornemen van de opleiding om het aantal schriftelijke toetsen te reduceren en meer variatie in de toetsen aan te brengen. Eveneens ondersteunt het panel de beweging die de opleiding heeft ingezet naar meer formatief evalueren, zodat er meer ruimte kan ontstaan voor het leerproces.

De studenten met wie het panel heeft gesproken, zijn over het geheel genomen tevreden over de toetsing en de feedback die ze bij de toetsen krijgen. De informatievoorziening over de toetsing vinden ze goed. Op de Learnpagina van de digitale leeromgeving van iedere cursus staat beschreven op welke leeruitkomsten de student wordt beoordeeld, via welke toetsvorm, met welke toetscriteria, hoeveel EC er aan de toets is gekoppeld, en of het een groeps- of individueel werk betreft. Ook zijn het afnamemoment, de omvang, de herkansingsmomenten, het bodemcijfer en de wegingsfactor in de cursusbeschrijving te vinden.

Borging

De opleiding zet goede instrumenten in voor de kwaliteitsborging van toetsing en beoordeling, aldus het panel. Het vier-ogenprincipe en kalibratie spelen hierbij een belangrijke rol. Elke toets heeft een toetsmatrijs, op basis waarvan de betreffende examinerator de toets en het beoordelingsprotocol ontwerpt, die voor een collegiale check aan een andere examinerator worden voorgelegd. Voorafgaand aan de beoordeling van een toets kalibreren de beoordelaars het beoordelingsprotocol zodat er overeenstemming is over de interpretatie van de beoordelingscriteria. De afname/uitvoering van de toets wordt aan de hand van het opgestelde proces-verbaal of de aantekeningen op de beoordelingsformulieren geëvalueerd. De beoordelaars evalueren elkaars beoordelingen. Op basis hiervan wordt er een toetsanalyse gemaakt. Bij presentaties en mondelinge toetsen wordt het vier-ogenprincipe zoveel mogelijk gehanteerd en/of via kalibratie worden de beoordelingen doorgesproken. Ook de geïntegreerde themaopdrachten worden gekalibreerd. De uitkomsten van de toetsevaluaties, kalibraties en toetsanalyses kunnen leiden tot aanpassingen van de toetsmatrijs, het beoordelingsprotocol, de toetstaak en de toetsafname. Verbeterpunten van de toets worden doorgevoerd en inzichtelijk gemaakt voor studenten op de Learnpagina en vastgelegd in de uitvoeringsregeling van de OER. Wat betreft kalibratie, spoort het panel de opleiding aan de voorgenomen externe kalibratie van eindwerken door collega-opleidingen spoedig ter hand te nemen.

Toetsen in de eindfase worden altijd door twee docenten beoordeeld, waarbij de begeleidend docent (leerteambegeleider – zie Standaard 4) optreedt als tweede beoordelaar en een collega de eerste beoordelaar is. Dit gebeurt in wisselende samenstellingen, waardoor er een olievlekwerking ontstaat. Bij een verschil in beoordeling dienen beide examineratoren door kalibratie tot een gezamenlijke beoordeling te komen. Bij twijfel of verschil van een punt of meer wordt een derde examinerator ingeschakeld.

Ook de toetsbekwaamheid van de examineratoren draagt bij aan de kwaliteitsborging van de toetsing. De opleiding investeert hierin door de docenten BKE- of SKE-trainingen te laten volgen.

Bijna alle docenten hebben een BKE afgerond of zijn hier mee bezig. Het streven is dat alle docenten aan het eind van 2021 BKE-gecertificeerd zijn. Ten tijde van de visitatie was een docent SKE-gecertificeerd en een docent volgde een SKE-training.

De volgende gremia spelen een belangrijke rol in de kwaliteitsborging van de toetsing: de examencommissie, de toetscommissie en de curriculumcommissie, waarbij de examencommissie eindverantwoordelijk is voor de kwaliteitsborging van de toetsing en de borging van het eindniveau. In het HZ-toetsbeleid zijn alle taken en verantwoordelijkheden van alle actoren en gremia binnen het toetsproces helder beschreven. HZ kent een centrale examencommissie, met een extern lid als voorzitter. Onder de centrale examencommissie valt per domein een deelexamencommissie. De voorzitters van de deelexamencommissie zijn lid van de centrale examencommissie. Ook de toetscommissie is centraal georganiseerd en werkt onder verantwoordelijkheid van de centrale examencommissie. Zij controleert in opdracht van de examencommissie iedere periode steekproefsgewijs verschillende toetsen en aspecten van het toetsproces en rapporteert daarover aan de examencommissie en opleiding. De leden van de toetscommissie voeren geen toetsaudits uit in het eigen domein. De curriculumcommissie borgt de eventuele aanpassingen van het toetsprogramma of van de dekkingsmatrix.

Het panel is van mening dat de (gedeeltelijke) centralisering van de examencommissie en toetscommissie bevorderlijk is voor hun onafhankelijke positie ten opzichte van de opleidingen. De toetscommissie is actief, goed gekwalificeerd en goed gefaciliteerd, zo maakt het panel onder meer op uit het gesprek dat zij met één van haar leden had. De toetscommissie blijkt voldoende daadkrachtig te zijn. Zo heeft zij in het studiejaar 2019-2020 alle eindwerken doorgenomen, nadat eerder bij een steekproef bleek dat bij sommige eindwerken feedback ontbrak. Op basis van het gesprek dat het panel met de voorzitter en een lid van de deelexamencommissie had en van het jaarverslag 2019-2020 van de deze commissie, heeft zij de indruk dat de deelexamencommissie nog meer in kracht kan groeien. Het panel vond dat het betreffende jaarverslag sterk procesgericht was, maar inhoudelijk weinig scherp.

Toetsen in Coronatijd

Het panel constateert dat de hogeschool en opleiding adequaat hebben gehandeld waar het gaat om het toetsen in Coronatijd. Direct aan het begin van de coronacrisis zijn er hogeschool breed richtlijnen gegeven voor alternatieve toetsing, zonder af te wijken van het toetsbeleid en zonder af te doen aan de kwaliteitseisen. Hierbij is intensief afgestemd met de examencommissie en de onderwijskundigen binnen de hogeschool. Vanwege zorgen over fraudebeheersing bij online kennistoetsen, is er voor gekozen toetsen niet één op één van offline naar online over te zetten. Online proctoring biedt daarin, naar mening van HZ, niet voldoende borging. Daar waar schriftelijke kennistoetsen konden worden herontwikkeld naar een openboektoets op een hoger niveau van de piramide van Miller (Weten hoe/Toepassen in plaats van Weten) is daar voor gekozen, zoals bij Bewegingsonderwijs en Onderwijskunde. Bij Rekenen en Nederlands is hiervoor niet gekozen, omdat dit het verschil met de latere landelijke kennistoetsen te groot zou maken. Deze toetsen zijn op locatie doorgegaan in kleinere groepen of in grotere ruimtes.

De meeste werkplekassessments (WPA'S) konden op locatie plaatsvinden. In sommige gevallen hebben de instituutsopleider en de schoolopleider de WPA via een onlineverbinding met de klas uitgevoerd. Als er twijfel was over het functioneren van de student, als een instituutsopleider een aspect niet goed kon beoordelen omdat dit niet goed zichtbaar was of in het geval van een

onvoldoende beoordeling, werd het werkplekassessment niet afgesloten en vond alsnog een fysiek stagebezoek plaats. Soms kon dit pas in het volgende studiejaar of semester plaatsvinden, zonder dat dit overigens tot grote studievertraging heeft geleid. Navraag bij studenten heeft het panel geleerd dat studenten tevreden zijn over hoe de opleiding de toetsing in Coronatijd heeft uitgevoerd.

Standaard 4 Gerealiseerde leerresultaten

De opleiding toont aan dat de beoogde leerresultaten zijn gerealiseerd.

Conclusie

De opleiding **voldoet** aan de basiskwaliteit voor deze standaard.

De opleiding toont volgens het panel in voldoende mate aan dat de beoogde leerresultaten zijn gerealiseerd. Het programma en de afstudeerfase bieden daartoe goede garanties. Het panel oordeelt positief over de opzet van en de begeleiding tijdens de afstudeerfase. Studenten onderschrijven dit oordeel. Op basis van de bestudering van afstudeerdossiers, constateert het panel dat de afgestudeerden de beoogde leerresultaten hebben gerealiseerd. De onderwerpen van de onderzoeken en bijbehorende beroepsproducten zijn relevant en praktijkgericht. De onderzoeken steken onderzoekstechnisch goed in elkaar. De feedback bij de portfolio's startbekwaamheid mag uitgebreider en persoonlijker om afgestudeerden meer mee te geven bij hun leven lang ontwikkelen. Afgestudeerden komen goed en snel in het werkveld terecht, waar zij positief worden beoordeeld. Het werkveld is met name positief over hun vernieuwingsgezindheid, reflectieve vermogen en hun durf nieuwe wegen in te slaan. Alumni vinden zich door de opleiding goed voorbereid op de beroepspraktijk, ook die van buiten de regio van Zuidwest-Nederland.

Onderbouwing

Afstudeerprogramma

Het afstudeerprogramma beslaat het gehele vierde jaar. In dit jaar worden alle leeruitkomsten op het hoogste niveau (3) getoetst. Het bestaat uit de volgende onderdelen:

- Onderzoeksvoorstel
- Onderzoek beroepsproduct
- Werkplekieren
- Portfolio startbekwaamheid
- Levensbeschouwelijk onderwijs op de werkplek (Openbaar, PC of RK)
- Twee onderdelen met eigen invulling in het kader van HZ Personality

De begeleiding in de afstudeerfase is als volgt georganiseerd. Naast de begeleiding tijdens het werkplekieren (zie ook Standaard 2), is er begeleiding in het leerteam. Afstudeerders komen op de wekelijkse HZ-dag samen in het leerteam. In het leerteam wisselen studenten ervaringen en vragen uit, geven elkaar feedback en kunnen feedback vragen aan de leerteambegeleider. Ten behoeve van het onderzoek zijn er ondersteunende colleges onderzoeksmethodiek. Voor informatie over de beoordeling van de afstudeeronderdelen, zie Standaard 3.

Het afstudeerprogramma steekt volgens het panel goed in elkaar en biedt door de breedte ervan voldoende garanties dat alle leeruitkomsten op het hoogste niveau worden getoetst. Het panel is ingenomen met de beweging die de opleiding voor wat betreft onderzoek heeft ingezet van het accent op klassiek onderzoek naar onderzoekende houding en ontwerpgericht onderzoek gericht op een beroepsproduct. Ook ondersteunt het panel het wegvallen van de mogelijkheid tot onderlinge compensatie van afstudeeronderdelen vanaf het studiejaar 2021-2022, omdat dit meer recht doet aan het beroepsproduct en de transparantie en validiteit verhoogt. Studenten

oordelen positief over de opzet en inhoud van het afstudeerprogramma en de begeleiding daarbij, zo blijkt uit jaarlijkse evaluaties onder afgestudeerden en het gesprek dat het panel met alumni had.

Kwaliteit afstudeerdossiers

Het panel heeft een selectie van vijftien afstudeerdossiers van de cohorten 2019-2020 en 2020-2021 bestudeerd met de bijbehorende beoordelingen. Het panel is positief over de kwaliteit van de eindwerken. Deze tonen aan dat de makers ervan de beoogde leerresultaten hebben gerealiseerd. Het panel heeft mooie voorbeelden van relevante onderwerpen van de onderzoeken/beroepsproducten gezien, zoals het ontwikkelen van een cursus voor collega-leerkrachten over het automatiseren van rekenvaardigheid of over de omgang met een anderstalige leerling in de klas. Onderzoekstechnisch steken de onderzoeken goed in elkaar, aldus het panel. De omvang van sommige eindwerken mag echter beperkter zijn. Het panel kan zich goed vinden in de beoordelingen. Het panel plaatst wel een kanttekening bij de feedback bij de portfolio's startbekwaamheid, die zij tamelijk karig vindt. Van een opleiding die het 'persoonlijke' hoog in het vaandel heeft, mag je volgens het panel wat dit betreft richting het beoogde leven lang ontwikkelen van afgestudeerden meer verwachten.

Functioneren van alumni

Afgestudeerden komen snel en goed terecht in de beroepspraktijk, waar zij veel waardering krijgen. Dit blijkt uit het jaarlijkse uitstroomonderzoek dat HZ onder afgestudeerden houdt en werd beaamd door de vertegenwoordigers van het werkveld met wie het panel sprak. Deze vertegenwoordigers zijn vooral lovend over de reflectieve en kritische instelling van de afgestudeerden en hun ontvankelijkheid voor feedback. Verder zijn de alumni niet bang nieuwe wegen in te slaan, aldus het werkveld. Alumni met wie het panel heeft gesproken zijn positief over de opleiding en de voorbereiding op hun werk als leerkracht in het Basisonderwijs. Ze hebben in de opleiding zichzelf goed leren kennen en hebben door de opleiding veel zelfvertrouwen meegekregen. Ondanks de sterke regionale gerichtheid van de opleiding, voelen de afgestudeerden zich ook bekwaam om buiten de regio Zuidwest-Nederland aan de slag te gaan. De diversiteit aan scholen waar ze stage hebben gelopen, van kleine dorpsscholen tot scholen in Vlissingen en Middelburg, en de ervaring daarbij opgedaan met het lesgeven in combinatieklassen ondersteunen hen in deze opvatting.

Eindoordeel over de opleiding

	B Opleiding tot Leraar Basisonderwijs
<i>Standaard 1 Beoogde leerresultaten</i>	Voldoet
<i>Standaard 2 Onderwijsleeromgeving</i>	Voldoet
<i>Standaard 3 Toetsing</i>	Voldoet
<i>Standaard 4 Gerealiseerde leerresultaten</i>	Voldoet

De hbo-bacheloropleiding tot Leraar Basisonderwijs van HZ University of Applied Sciences voldoet op alle standaarden aan de basiskwaliteit van het beoordelingskader. De oordelen zijn gewogen volgens de beslisregels van de NVAO. Op basis van de positieve kwaliteit over de vier standaarden komt het panel tot een positief eindoordeel over de opleiding als geheel.

Het visitatiepanel beoordeelt de kwaliteit van de bestaande hbo-bacheloropleiding tot leraar Basisonderwijs van HZ University of Applied Sciences als **positief**.

Aanbevelingen

Algemeen

- Er is de afgelopen twee jaar veel in gang gezet. Houd hierbij focus. Maak voor de komende jaren keuzes die écht nodig zijn.

Standaard 1

- Handhaaf een heldere, gedragen focus in het beroepsbeeld.

Standaard 2

- Expliciteer de opleidingsdidactische aanpak die de leerteams tot een succes maakt.
- Werk aan de doorontwikkeling van de verbinding van onderwijs, onderzoek en praktijk. Daarbij verdient de onderzoeksvisie van de opleiding nadere explicitering. Betrek het lectoraat hier nadrukkelijk bij.
- Breidt binnen het domein Health, Education & Wellbeing de mogelijkheden om multidisciplinair met en van elkaar te leren uit.

Standaard 3

- Zet de ingeslagen weg voort om het aantal schriftelijke toetsen te verminderen en het formatief toetsen uit te breiden.
- Zet de dealexamencommissie meer in haar kracht.

Standaard 4

- Geef bij het eindwerk portfolio uitgebreide feedback, waardoor de aankomende leerkracht een aantal betekenisvolle ontwikkelpunten mee kan nemen.

Deel III

Bijlagen

1. Bezoekprogramma

Tijdstip	Activiteit	Deelnemers
08.30-09.00 u	Vooroverleg panel	
09.00-09.15 u	Introductie opleiding	2 docenten
09.15-09.45 u	Gesprek 1: MANAGEMENT	* Opleidingscoördinator * Directeur Domein Health, Education & Wellbeing
9.45-10.30 u.	Presentaties: ONDERWIJS Thema 4: Boeiend onderwijs Afstuderen (De presentaties kennen een duur van 5 minuten. Na afloop van iedere presentatie is er ruimte voor dialoog (15 minuten).	* 3 docenten/examinatoren * 2 studenten * Voorzitter curriculumcommissie, onderwijsadviseur * Werkveldlid curriculumcommissie
10.30-10.45u	PAUZE	
10.45-11.30 u.	Gesprek 2: DOCENTEN	* Docent, jaartrekker 2 * Docent, jaartrekker 3 * Docent * Docent * Docent, trekker studieloopbaan coaching, HZ Personality * Docent * Docent, decaan, stagecoördinator * Docent, lid kenniskring
11.30-12.00 u.	RONDLEIDING	
12.00-12.10 u.	INTRODUCTIE OP TER INZAGE LIGGEND CURSUSMATERIAAL in HZ Learn	
12.10-13.00 u.	LUNCH en inzage documenten	
13.00-13.30 u.	Presentatie: ONDERZOEK & LECTORAAT	* Lector (PLG's onderwijs, Specialisatie Oudere Kind) * Docent (Promotieonderzoek bij lectoraat, kennisclips)
13.30-14.15 u.	Gesprek 3: STUDENTEN	*Student Jaar 1, lid OC *Student jaar 1 *Student jaar 3, voorzitter studentenraad *Student jaar 3 *Student jaar 3 *Student jaar 4, oud-voorzitter studentenraad
14.15-14.30 u.	Pauze	
14.30-14.45 u.	Inleiding op gesprek 4: SAMEN OPLEIDEN IN DE REGIO: OPLEIDINGSSCHOOL ZUIDWEST	* Projectleider Primair Onderwijs, adviseur Prisma Scholengroep * 2 schoolopleiders * Instituutsopleider * Coördinator instituutsopleiders * Studentlid Team Innovatie Curriculum Opleidingsschool Zuid-West

14.45 -15.30 u.	Vervolg gesprek 4: WERKVELD EN ALUMNI	Deelnemers bij inleiding op gesprek 4, aangevuld met: * Lid CvB SKOH, klankbordgroep deeltijd * Directeur basisschool, schoolopleider, werkveldlid OC, werkveldlid ontwikkelteam Jonge Kind * Directeur basisschool, schoolopleider, lid NSO * 4 alumni (2011, 2016, 2019, 2020)
15.30 -15.45 u.	Pauze	
15.45 -16.30 u.	Gesprek 5: Borging	* Voorzitter OC, werkveldlid examencommissie * Voorzitter deelexamencommissie, lid OC, examiner * Lid deelexamencommissie, examiner * Lid OC, examiner * Examiner, kwaliteitszorg * Examiner, afstudeercoördinator * Lid HZ-toetscommissie
16.30 – 17.00 u.	Pending issues	
17.00 – 17.30 u.	Panel overleg	
17.30 uur	Terugkoppeling	

2. Bestudeerde documenten

- Zelfevaluatie
- Reflectie HZ PABO ontwikkelpunten vorige visitatie
- Opleidingsdocument (inclusief leeruitkomsten)
- Dekkingsmatrix
- Expertisematrix team pabo mei 2021
- Jaarplan pabo 2021
- OER HZ 2019-2020
- OER HZ 2020-2021
- Uitvoeringsregeling pabo bij OER 2019-2020
- Uitvoeringsregeling pabo bij OER 2020-2021
- Selectie van 15 afstudeerdossiers van de cohorten van afgestudeerden 2019-2020 en 2020-2021

Tijdens de bezoekdag ter inzage:

- Cursusmateriaal in de electronische leeromgeving
- Jaarverslag Deelexamencommissie 2019-2020
- Representatieve selectie van toetsmateriaal met bijbehorende studentwuitwerkingen en beoordelingen